

JEDZENIE I MOBILNOŚĆ W PERSPEKTYWIE ANTROPOLOGICZNEJ – WPROWADZENIE

Niniejsza sekcja tematyczna poświęcona jest badaniu różnych aspektów mobilności poprzez analizę praktyk jedzeniowych (*foodways*, Camp 2003). Powstała jako pokłosie ogólnopolskiego, międzydyscyplinarnego seminarium „Społeczno-kulturowe konteksty praktyk jedzeniowych” organizowanego w latach 2013–2016 przez Renatę E. Hryciuk z Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej UW oraz Justynę Straczuk z Instytutu Filozofii i Socjologii PAN przy współpracy Joanny Mroczkowskiej (obecnie Instytut Archeologii i Etnologii PAN) oraz Zofii Boni (obecnie Uniwersytet im. Adama Mickiewicza). W trakcie spotkań seminaryjnych ponad trzydzieści osób z całej Polski reprezentujących różne dyscypliny nauk społecznych i humanistycznych (antropologii, socjologii, historii społecznej i kulturoznawstwa), w tym autorki i redaktorki tej sekcji, przedstawiło wyniki swoich oryginalnych badań. Przyczyniły się one tym samym do wzmocnienia formującego się od ponad dekady rodzimego środowiska krytycznych studiów nad pożywieniem i praktykami jedzeniowymi (por. Hryciuk i Mroczkowska 2012; Hryciuk i Mroczkowska w druku).

Wprawdzie tematyka jedzenia i migracji oraz turystyki ma już swoją bogatą literaturę przedmiotu, to jednak rzadko występują teksty dotyczące jedzenia i szeroko pojętej mobilności. W stale poszerzającej się ofercie antologii tekstów i wydawnictw encyklopedycznych z zakresu *food studies* do rzadkości należą opracowania dotyczące jedzenie-obrazów (*foodscapes* Wenzer 2013), czyli przestrzeni przepływu pożywienia, ludzi i wyobrażeń na temat praktyk jedzeniowych w wymiarze lokalnym czy transnarodowym (por. np. Long 2014; Abbots 2016).

Chcemy pokazać przykłady etnografii zrealizowanych przez warszawskie badaczki reprezentujące to właśnie podejście. Artykuły te łączy metoda badań terenowych i antropologiczna perspektywa analityczna. Autorki spędziły długie miesiące w terenie, obserwując, rozmawiając i wielozmysłowo doświadczając codziennego życia ludzi na Podlasiu (Joanna Mroczkowska), w południowym Meksyku (Renata E. Hryciuk), w Dagestanie (Iwona Kaliszewska) czy na Filipinach (Helena Patzer). Teksty będące krytyczną analizą praktyk jedzeniowych zarówno migrantów międzynarodowych i wewnętrznych, oraz turystów kulinarnych, a także cyrkulacji pożywienia pozwalają naświetlić charakter i dynamikę różnego rodzaju mobilności oraz następujących w konsekwencji zmian w transnarodowych czy translokalnych wzorcach konsumpcji. Unaoczniają

między innymi sposoby, w jakie procesy te prowadzą do wzmocnienia poczucia tożsamości (jednostkowej i regionalnej), reprodukcji relacji społecznych i ekonomicznych czy patrymonializacji i komercjalizacji kultur kulinarnych na potrzeby globalnej turystyki.

Mamy nadzieję, że niniejszy wybór stanowiący zaledwie wprowadzenie do studiów nad jedzeniem i mobilnością stanie się inspiracją do dalszych poszukiwań na tym polu oraz przyczyni się do rozwoju rodzimych antropologicznych i socjologicznych *food studies*.

Bibliografia

- Abbots, Emma-Jayne. 2016. *Approaches to Food and Migration: Rootedness, Being and Belonging*. W: J. Klein i J. Watson (red.). *The Handbook of Food and Anthropology*. London: Bloomsbury, s. 115–132.
- Camp, Charles. 2003. *Foodways*. W: S. H. Katz (red.). *Encyclopedia of Food and Culture*, t. 2: *Food Production to Nuts*. New York: Thomson and Gale, s. 29–31.
- Hryciuk, Renata E. i Joanna Mroczkowska. 2012. *Co Wy tam gotujecie? O antropologicznych badaniach nad jedzeniem*. „op.cit. maszyna interpretacyjna” 43: 3–6.
- Hryciuk, Renata E. i Joanna Mroczkowska. [w druku]. *Wstęp*. W: R.E. Hryciuk i J. Mroczkowska (red.). *Jedzenie. Perspektywa antropologiczna, (Post)socjalizm*. Warszawa: Wydawnictwo UW.
- Long, Lucy M. 2014. *Food in Tourism Studies*. W: K. Albala (red.). *Routledge International Handbook of Food Studies*. London & New York: Routledge, s. 342–351.
- Wenzer, Jakob. 2013. *Foodscapes*. W: P. Jackson (red.). *Food Words. Essays in Culinary Culture*. Bloomsbury, s. 83–85.

Karolina Bielenin-Lenczowska
Renata E. Hryciuk